

Opinnäytetyön ohje

Ammattikorkeakoulututkinto

Sisällys

1	Johdanto.....	1
2	Opinnäytetyö ja opinnäytetyön tavoitteet.....	2
2.1	AMK-opinnäytetyö ja sen tavoitteet LAB-ammattikorkeakoulussa.....	2
2.2	Opinnäytetyön osaamistavoitteet.....	2
2.3	Opinnäytetyötoimijoiden vastuut ja velvollisuudet.....	3
3	Opinnäytetyön toteuttaminen.....	4
3.1	Opinnäytetyöprosessin vaiheet.....	4
3.2	Opinnäytetyön aloitus ja suunnittelu.....	5
3.3	Opinnäytetyön toteutus.....	6
3.4	Opinnäytetyön viimeistely.....	6
4	Opinnäytetöiden avoimuus, eettisyys ja julkaiseminen.....	7
4.1	Opinnäytetöiden avoimuus ja tutkimusluvut.....	7
4.2	Opinnäytetyön Turnitin -tarkastus.....	9
4.3	Opinnäytetyön julkaiseminen ja arkistointi.....	9
4.4	Tekijänoikeudet.....	10
4.5	Opinnäytetyössä syntyvä keksintö.....	11
5	Opinnäytetyön arviointi ja kypsyyssäily.....	12
5.1	Opinnäytetyön arviointi.....	12
5.2	Kypsyysnäyte.....	12
5.3	Oikaisumenettely.....	13
6	Opinnäyteraportin kieli, tyyli, havainnollistaminen, rakenne ja ulkoasu.....	14
6.1	Hyvä asiatyyli.....	14
6.2	Opinnäyteraportin havainnollistaminen.....	14
6.3	Opinnäytetyön rakenne.....	17
6.4	Opinnäyteraportin ulkoasu.....	20
7	Opinnäytetyön tiedonhankinta ja lähteiden merkintä.....	21
7.1	Opinnäytetyön tiedonhankinta.....	21
7.2	Lähteiden merkintä.....	21
7.3	Lähdeviitteet.....	22
7.3.1	Lähdeviitteen ala ja erilaisia viittausmalleja.....	24
7.3.2	Suora lainaus.....	24
7.4	Lähdeluettelo.....	25
7.4.1	Painetut lähteet.....	26
7.4.2	Sähköiset lähteet.....	27

7.4.3	Suulliset lähteet	29
7.4.4	Muut lähteet.....	30
	Lähteet.....	31

Liitteet

Liite 1. Arviointikriteerit

Liite 2. Opinnäytetyötoimijoiden vastuut ja velvollisuudet

1 Johdanto

Ammattikorkeakoulututkintoon kuuluu 15 opintopisteen laajuinen itsenäinen opinnäytetyö. Opinnäytetyö voidaan tehdä yksilötyönä, parityönä tai usean opiskelijan ryhmätyönä. LAB-ammattikorkeakoulun (LAB) opinnäytetyön yhteiset ohjeet perustuvat valtakunnallisiin laatusuosituksiin ja hyviin käytäntöihin.

Opinnäytetyön ohje koskee LABin AMK-tutkintoon johtavaa koulutusta. Yhteisen ohjeen lisäksi koulutusaloilla voi olla omia tarkentavia ohjeita. Opinnäytetyötä koskevista lisäohjeista ja niistä tiedottamisesta vastaavat koulutusalat.

Ohje on päivitetty elokuussa 2020, ja se pohjautuu LABin tutkintosääntöön, joka on tullut voimaan 1.8.2020.

2 Opinnäytetyö ja opinnäytetyön tavoitteet

2.1 AMK-opinnäytetyö ja sen tavoitteet LAB-ammattikorkeakoulussa

LAB-ammattikorkeakoulun opinnäytetyö toteutetaan pääsääntöisesti yhteistyössä työelämä- tai hanketoimijan kanssa. Opinnäytetyön yhteistyökumppanina voi toimia myös oma ammattikorkeakoulu. Yhteistyökumppanin kanssa tehdään yhteistyösopimus. Opiskelija voi tehdä opinnäytetyön myös edistääkseen omaa yritystoimintaansa tai rakentaessaan taiteellista ja ammatillista identiteettiään.

Opinnäytetyö antaa opiskelijalle monipuolisia valmiuksia toimia työelämän tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotehtävissä. Se laajentaa ja syventää opiskelijan ammattiosaamista. Opinnäytetyö voi olla luonteeltaan

- tutkimuksellinen
- toiminnallinen
- edellisten yhdistelmä.

Opinnäytetyön laajuus on LAB-ammattikorkeakoulun tutkintosäännön mukaan 15 opintopistettä. Opinnäytetyöhön kuuluu aina kirjallinen, julkinen raportti. Työn tuloksena saavutettu uusi tieto, tuote, palvelu tai taiteellinen produktio voidaan dokumentoida ja julkaista kirjallisen raportin lisäksi myös muulla tavoin.

Ammattikorkeakoululla on päävastuu opinnäytetyön ohjauksesta ja arvioinnista. Työelämä- tai hanketoimijat ovat mukana ohjaamassa opinnäytetyötä oman asiantuntijuutensa ja osaamisensa kautta. Opinnäytetyön arviointikriteerit (Liite 1) ovat opinnäytetyön tekijän tiedossa opinnäytetyöprosessin alusta saakka.

2.2 Opinnäytetyön osaamistavoitteet

Opinnäytetyön tehtyään opiskelija

- osaa tunnistaa, rajata ja käsitteellistää työelämän ilmiöitä ja kehitystarpeita
- osaa soveltaa teoretietoja työelämän kysymyksiin ja ilmiöihin
- osaa kuvata opinnäytetyön tulokset tai tuotoksen ja sen hyödynnettävyyden työelämässä
- osaa raportoida oman alansa tietoperustan tai taiteellisen osaamisen LAB-ammattikorkeakoulun opinnäytetyön ohjeen mukaisesti
- osaa raportoida opinnäytetyönsä suullisesti ja kirjallisesti
- osaa työskennellä vuorovaikutteisesti, pitkäjänteisesti ja järjestelmällisesti

- osaa arvioida omaa toimintaansa kriittisesti ja kehittää sitä
- osaa kirjoittaa kypsäsnäytteen
- osaa toimia alan tutkimus-, kehittämis- ja suunnittelutehtävissä sekä yhteistyökumppaneiden kanssa.

Opinnäytetyön tekemisessä vahvistuvat kokonaisvaltaisesti kaikki osaamisalueet, mutta erityisesti korostuvat työelämä- ja kommunikointitaidot. Kommunikointitaitoihin kuuluvat vuorovaikutustaito, kuuntelutaito, suullinen ja kirjallinen viestintätaito sekä medialukutaito. Opinnäytetyöprosessissa korostuvat muun muassa oppimisen taidot, ongelmanratkaisutaidot, analyttisyys sekä kyky organisoida ja hallita ajankäyttöä. Opinnäytetyön tavoitteena on kehittää opiskelijan kykyä itsenäiseen tietojen ja taitojen hankintaan sekä niiden soveltamiseen ongelmanratkaisussa ja uusien mahdollisuuksien tunnistamisessa.

Kokonaisuutena opinnäytetyö vahvistaa opiskelijan ammatillista kasvua ja asiantuntijuutta. Opinnäytetöiden aiheet liittyvät oman alan keskeisiin kehittämiskohteisiin. Opinnäytetyön tehnyt opiskelija kykenee perusteltujen valintojen tekemiseen ja luotettavan tiedon tuottamiseen.

2.3 Opinnäytetyötoimijoiden vastuut ja velvollisuudet

Opinnäytetyöprosessissa on useita toimijoita, joilla on opinnäytetyöhön ja sen ohjaukseen liittyviä vastuita. Toimijoita ovat opiskelija, opinnäytetyön ohjaaja, työelämän yhteistyökumppani, mahdollinen vertaisarvioija, kielen ja tekstin ohjaaja sekä toinen arvioija. Toimijoiden vastuut ja velvollisuudet on kuvattu liitteessä 2.

3 Opinnäytetyön toteuttaminen

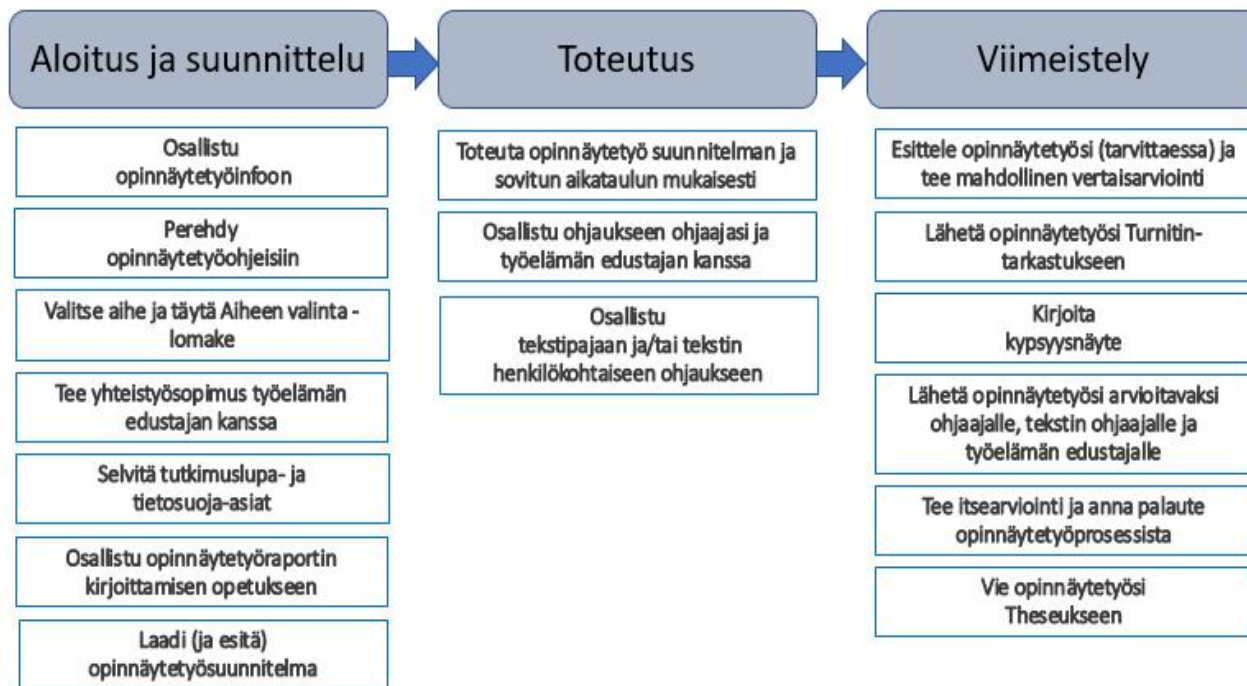
3.1 Opinnäytetyöprosessin vaiheet

Opinnäytetyöprosessin alussa opiskelija tutustuu LABin yleiseen opinnäytetyön ohjeeseen, koulutuslakohtaisiin ohjeisiin, tutkintosääntöön sekä lakiin ja asetukseen opinnäytetyöstä. Opinnäytetyöprosessi jaetaan kolmeen opintojaksoon (Taulukko 1).

Opintojakso	Osaamistavoitteet
Opinnäytetyön suunnittelu 5 op	Opiskelija osaa <ul style="list-style-type: none"> • kuvata opinnäytetyönsä tavoitteet ja keskeisen sisällön • suunnitella ja kuvata oman opinnäytetyöprosessinsa vaiheet • ottaa huomioon mahdolliset tutkimuslupa- ja tekijänoikeusasiat.
Opinnäytetyön toteutus 5 op	Opiskelija osaa <ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa opinnäytetyön hyväksytyn opinnäytetyösuunnitelman pohjalta.
Opinnäytetyön raportointi ja viimeistely 5 op	Opiskelija osaa <ul style="list-style-type: none"> • esittää opinnäytetyönsä tulokset tai tuotoksen • raportoida opinnäytetyönsä kirjallisesti LAB-ammattikorkeakoulun opinnäytetyöohjeen mukaisesti • osaa kirjoittaa kypsyysnäytteen.

Taulukko 1. Opinnäytetyöprosessin opintojaksot ja osaamistavoitteet

Kuviossa 1 esitetään opinnäytetyöprosessin vaiheet ja mitä asioita kukin vaihe käytännössä sisältää. Koulutuslakohtaisissa ohjeissa kerrotaan tarkemmin opinnäytetyön vaiheiden (Kuvio 1) toteutuksesta eri koulutusaloilla. Eri vaiheisiin liittyvät ohjeistukset ja lomakkeet löytyvät eLAB-nettisivustolta ja LAB-intrasta.

Kuvio 1. Opinnäytetyöprosessin vaiheet

3.2 Opinnäytetyön aloitus ja suunnittelu

Opinnäytetyön suunnittelu alkaa opinnäytetyön aiheen ideoinnilla. Tukea ideointiin opiskelija saa tutorkeskusteluissa sekä ammatillisten aineiden opetuksen ja menetelmäopinnojen aikana. Aihe opinnäytetyöhön voi tulla esimerkiksi harjoittelusta, ammattikorkeakoulun tai oman koulutusalan tutkimus-, kehittämis- tai palvelutoiminnan kautta tai työelämän tai hankkeen toimeksiannosta.

Opinnäytetyöprosessin toteuttaminen edellyttää riittävää tutkimus- ja kehittämismenetelmäosaamista tai sen hankkimista. Opiskelija osallistuu tutkimus- ja kehittämismenetelmäopintoihin oman opetussuunnitelmansa mukaan.

Opiskelija osallistuu opinnäytetyöinfoon ja ilmoittautuu opinnäytetyöprosessiin palauttamalla Aiheen valinta-lomakkeen oman koulutusalan ohjeiden mukaan. Aiheen hyväksymisen ja ohjaajan nimeämisen jälkeen opiskelija ottaa yhteyttä hänelle nimettyyn opinnäytetyön ohjaajaan. Ohjaajilta opiskelija saa lisätietoa ohjaukseen liittyvistä koulutusalakohteisista ohjeista ja käytännöistä.

Mikäli opiskelija tekee opinnäytetyön työelämän tai hankkeen toimeksiannosta, hän tekee opinnäytetyön aloitusvaiheessa yhteistyösopimuksen työelämän tai hankkeen yhteistyökumppanin kanssa. Yhteistyösopimus on yhteistyökumppanin ja opiskelijan välinen

sopimus opinnäytetyöprosessin aikana tehtävästä yhteistyöstä. Yhteistyösopimus toimitetaan tiedoksi opinnäytetyötä ohjaavalle opettajalle.

3.3 Opinnäytetyön toteutus

Opinnäytetyö voidaan toteuttaa yksilö-, pari- tai ryhmätöinä. Opinnäytetyön toteutusvaihe edellyttää opiskelijalta sitoutumista opinnäytetyöprosessiin sekä yksilö- tai ryhmäohjaukseen. Ohjausprosessissa toteutuu parhaimmillaan opiskelijoiden ja ohjaajien dialoginen vuorovaikutus. Ohjaustapaamisissa sovitaan ohjauskäytännöistä ja aikataulusta. Opiskelija noudattaa LAB-ammattikorkeakoulun yleisiä opinnäytetyöohjeita ja koulutusalaakohtaisia ohjeistuksia. Opinnäytetyön toteutusvaiheen aikana opiskelija soveltaa tutkimus- ja kehittämisosaamista ja toteuttaa opinnäytetyön etukäteen sovitun aikataulun mukaisesti.

3.4 Opinnäytetyön viimeistely

Opiskelija viimeistelee ja raportoi opinnäytetyön koulutusalan käytänteiden mukaisesti. Viimeistelyvaiheeseen kuuluvat opinnäytetyön Turnitin -tarkastus, mahdollinen seminaari ja vertaisarviointi, kypsyysnäytteen kirjoittaminen, itsearviointi ja valmiin opinnäytetyön julkaiseminen Theseus-verkkokirjastossa.

4 Opinnäytetöiden avoimuus, eettisyys ja julkaiseminen

4.1 Opinnäytetöiden avoimuus ja tutkimusluvut

LAB-ammattikorkeakoulu noudattaa avoimen tieteen ja tutkimuksen (ATT) tavoitteita ja periaatteita. Avoimen tieteen ja tutkimuksen (ATT) tavoitteena on kasvattaa tieteen ja tutkimuksen laatua ja luotettavuutta avoimuuden kautta sekä lisätä tieteen ja tutkimuksen yhteiskunnallista ja sosiaalista vaikuttavuutta. Tavoitteena on tiedon sujuva liikkuminen koko yhteiskunnassa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014.)

Avoimuuden tavoite koskee tutkimuksen tuloksia ja tuotoksia, joita tulisi jakaa mahdollisimman laajasti. Avoimuus koskee myös tutkimusaineistoja ja tutkimusmenetelmiä, jolloin tutkimuksen läpinäkyvyys ja luotettavuus vahvistuvat.

Ammattikorkeakouluissa tehtävien opinnäytetöiden osalta avoimuuden tavoitteena on saada opinnäytetöissä tuotettu tieto ja tuotokset laajasti esille ja siten mahdollistaa niiden hyödyntäminen innovaatioiden pohjaksi ja kaupallistamiseksi. Tämä tehdään tutkimuseettiset ja oikeudelliset kysymykset huomioiden.

LABissa tehtävissä opinnäytetöissä avoimuus merkitsee seuraavaa:

- Opinnäytetyö julkaistaan avoimesti Theseuksessa (myös liikesalaisuuksia sisältävistä opinnäytetöistä tehdään julkinen versio, ks. tarkemmin luku 4.3).
- Opinnäytetyöstä ja sen keskeisistä tuloksista voidaan julkaista blogi LABin julkaisukanavalla.
- Opiskelijaa kannustetaan julkaisemaan opinnäytetyöhön pohjautuvia tutkimusartikleita open access -julkaisuissa.

Hyvä tieteellinen käytäntö

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK) tehtävänä on edistää tutkimusetiikkaa koskevaa keskustelua ja tiedotustoimintaa Suomessa sekä toimia aloitteentekijänä tutkimusetiikan edistämiseksi.

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa edistää hyvää tieteellistä käytäntöä ja samalla varmistaa, että loukkausepäilyt voidaan käsitellä asiantuntevasti, oikeudenmukaisesti ja mahdollisimman nopeasti. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012.)

Neuvottelukunnan laatimat tutkimuseettiset ohjeet pyrkivät määrittelemään hyvää tieteellistä käytäntöä ja sen loukkauksia monitieteisestä näkökulmasta. Niiden tavoitteena on hyvän tieteellisen käytännön edistäminen ja tieteellisen epärehellisyyden

ennaltaehkäiseminen kaikissa tutkimusta harjoittavissa organisaatioissa, kuten yliopistoissa, tutkimuslaitoksissa ja ammattikorkeakouluissa. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012.)

Tiedonantajien informointi ja suostumus

Opinnäytetyötä laadittaessa ja aineiston keräämisessä on noudatettava henkilötietojen käsittelyyn liittyvää lainsäädäntöä. Merkittävin henkilötietojen käsittelyä koskeva laki on EU:n yleinen tietosuoja-asetus (EU 2016/679). Henkilötietojen käsittelyyn on kiinnitettävä erityisesti huomiota, jos tutkimusaineistoon sisältyy henkilötietoja sisältävä opiskelijan tekemä tutkimus (aineisto kerätty esimerkiksi haastattelemalla, kyselyllä tai havainnoimalla) tai opiskelijalla on pääsy tietokantoihin, jotka sisältävät henkilötietoja. (Tietosuojaohjeistus opiskelijoille_LAB 2020; Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto 2016.)

Opinnäytetyöhön osallistuvia tiedonantajia tulee informoida etukäteen opinnäytetyön tarkoituksesta, tekijästä ja opinnäytetyöhön kerättävän tutkimusaineiston käsittelytavoista. Henkilötietojen kerääminen tapahtuu aina tiedonantajan kirjallisella suostumuksella. Jos henkilötietojen kerääminen tapahtuu esim. Webropol-järjestelmän kautta, tiedonantaja voi antaa suostumuksensa esimerkiksi rastittamalla suostumusta ilmaisevan kohdan henkilötietojen keräämiseksi. (Tietosuojaohjeistus opiskelijoille_LAB 2020.)

Henkilötietoja kerätessä on aina laadittava tietosuojailmoitus ja huolehdittava ilmoituksen tiedoksi saattamisesta tutkimukseen osallistuville (kts. tietosuojailmoitusmalli). Tietosuojailmoitus tulee esittää esim. yrityksissä haastattelututkimuksia tehtäessä tai liittää Webropolin kautta tehtävän kyselyn liitteeksi. (Tietosuojaohjeistus opiskelijoille_LAB 2020.)

LABin opiskelijoiden opinnäytetöitä koskevat tutkimusluvut

LABin henkilöstöön tai opiskelijoihin kohdistuvissa opinnäytetöissä tutkimusluvan myöntää sen yksikön johtaja, jonka opiskelijoita tai henkilöstöä opinnäytetyö koskee. Mikäli opinnäytetyö koskee useamman kuin yhden yksikön opiskelijoita tai henkilöstöä, tutkimusluvan myöntää sen yksikön johtaja, missä opinnäytetyön tekijä opiskelee. LAB-ammattikorkeakoulu ei luovuta henkilöstön eikä opiskelijoiden tietoja tutkimustarkoitukseen mutta voi välittää tutkimuspyynnön ko. henkilöille. Opinnäytetyön tekijän tulee noudattaa Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisemia hyvän tieteellisen käytännön menettelytapoja. LAB-ammattikorkeakoulun ulkopuolisen työelämä- ja hanketoimijan toimeksiantona tehtävässä opinnäytetyössä noudatetaan kyseessä olevan organisaation säädöksiä ja lupamenettelyä.

LABin henkilöstöön ja/tai opiskelijoihin kohdistuvan, LABissa tehtävän opinnäytetyön lupa anotaan opinnäytetöitä koskevalla tutkimuslupa-anomuksella. Lupa-anomukseen liitetään

opinnäytetyön ohjaajan hyväksymä suunnitelma. Tutkimuslupapäätös lähetetään tiedoksi hakijalle, ja tämä päätös liitetään opinnäytetyöraporttiin.

4.2 Opinnäytetyön Turnitin -tarkastus

LAB-ammattikorkeakoulussa on käytössä tekstin alkuperäisyyden tarkastamiseen tarkoitettu Turnitin -ohjelma. Valmiin opinnäytetyön palauttamisesta Turnitin -tarkastukseen on olemassa koulutusalaakohtaiset ohjeet.

Opiskelija ja opinnäytetyön ohjaaja saavat Turnitin -ohjelmasta analysointiraportin, josta selviävät opinnäytetyön mahdolliset yhtäläisyydet vertailtavaan lähdeaineistoon. Opinnäytetyö jää palvelun tietokantaan vertailuaineistoksi, joten myös opiskelijan oma työ on suojassa muiden plagioinnilta.

4.3 Opinnäytetyön julkaiseminen ja arkistointi

Opinnäytetyö on korkeakoulututkinnon osa, jonka tulee olla avoimesti arvioitavissa. Hyväksytyt opinnäytetyöt ovat julkisia julkisuuslain (621/1999) perusteella. Julkisuudella taataan opinnäytetöiden objektiivinen ja tasapuolinen arviointi.

Opinnäytetyöhön kuuluvat tietyntaiset sisällöt, esimerkiksi yritysten liikesalaisuudet, saattavat poikkeuksellisesti tehdä opinnäytetyöstä joiltakin osin salassa pidettävän. Mikäli mahdollista, työ julkaistaan kokonaisuudessaan siten, että toimeksiantajan nimi jää pois, ja siitä käytetään nimitystä Yritys X. Tällöin on huolehdittava, että yritys ei ole myöskään tunnistettavissa opinnäytetyön sisällön perusteella.

Salassa pidettävät asiat voidaan tarvittaessa tuoda esiin liitetiedostossa, jota ei julkaista ja joka jää ainoastaan yhteistyökumppanin käyttöön. Opinnäytetyö on tällöin laadittava siten, että työstä julkaistaan Theseuksessa liikesalaisuustietoja sisältämätön versio eikä opinnäytetyössä viitata salassa pidettäviin liitetiedostoihin. Opinnäytetyöhön ei jätetä pelkkiä otsikoita, mikäli niiden alle tuleva teksti pitää poistaa tai siirtää liitetiedostoon salatun tiedon takia. Opinnäytetyössä ei myöskään mainita, että jokin kohta on jäänyt pois eikä tekstiä peitetä millään tavalla. Opinnäytetyötä ohjaavilla opettajilla ja opiskelijalla on luottamuksellisia tietoja koskeva vaitiolovelvollisuus. Opinnäytetyö arvioidaan julkisen version perusteella. Yhteistyökumppanilla on oikeus tarkastaa opinnäytetyön sisältö ennen sen julkaisemista.

Opinnäytetyön tallentaminen Theseukseen

Opiskelija tallentaa hyväksytyyn opinnäytetyönsä sähköisen version tiivistelmiseen (pdf-muodossa) Suomen ammattikorkeakoulujen yhteiseen julkaisukanavaan, verkkokirjasto

Theseukseen hyväksymällä palvelun käyttöehdot, valitsemalla halutessaan Creative Commons -lisenssin ja siirtymällä opinnäytetyön tallennuslomakkeelle. Opinnäytetyön maksimikoko on 512 MB. Theseukseen tallennetaan yksi pdf-tiedosto, joka sisältää myös mahdolliset liitteet. Theseukseen on mahdollista tallentaa pdf:n kanssa myös opinnäytetyöhön liittyviä mp3 -formaattissa olevia audiotiedostoja tai mp4 -formaattissa olevia videotiedostoja. Ohjeet opinnäytetyön tallentamiseen ovat Theseuksen verkkosivuilla.

Verkkokirjasto Theseuksen tallennuslomakkeessa on oma paikka jokaiselle opinnäytetyön tekijälle, mikäli tekijöitä on enemmän kuin yksi. Opinnäytetyötä ei siis tallenneta kahteen tai useampaan kertaan, vaan opinnäytetyön syöttäjä tallentaa kaikkien tekijöiden nimet tallennuslomakkeen omiin paikkoihin samassa järjestyksessä kuin tekijöiden nimet ovat työn nimiöhdellä. Kun Theseuksesta haetaan opinnäytetöitä, työ löytyy jokaisen tekijän nimellä.

LAB-ammattikorkeakoulun opiskelija tallentaa opinnäytetyön Theseukseen myös siinä tapauksessa, että opinnäytetyö on tehty yhteistyössä jonkun muun ammattikorkeakoulun opiskelijan kanssa. Tallennettavalla opinnäytetyöllä on tällöin aina LABin nimiösivu.

Opinnäytetyön tekijä vastaa siitä, että Theseukseen tallennetaan opinnäytetyöstä ohjeen mukaan tehty julkaisukelpoinen pdf-tiedosto. Kirjasto tarkistaa metatiedot ja julkaisee opinnäytetyön Theseuksessa muutaman työpäivän kuluessa. Opinnäytetyöstä viedään arvona opintorekisteriin opinnäytetyön Theseukseen tallennuksen jälkeen.

Mikäli opiskelija ei anna lupaa tallentaa opinnäytetyötään Theseukseen, hänelle ohjeistetaan toimintaohjeet kirjastosta. Toimintaohjeet saa lähettämällä asiasta sähköpostia osoitteeseen theseus@lab.fi. Tällöin opinnäytetyön perustiedot tallennetaan kirjaston tietojärjestelmään ja opinnäytetyö arkistoidaan. Kuka tahansa voi tarvittaessa saada opinnäytetyön arkistosta luettavaksi.

4.4 Tekijänoikeudet

Opinnäytetyö on tekijänoikeuslaissa (4040/1961) tarkoitettu kirjallinen tai taiteellinen teos, johon sen tekijällä on tekijänoikeus. Jos opinnäytetyön tekijöitä on useita, kuuluu tekijänoikeus kaikille kyseisen teoksen tekijöille. Tekijänoikeus tuottaa opinnäytetyön laatijalle oikeuden määrätä teoksesta valmistamalla siitä kappaleita ja saattamalla sen yleisön saataviin. Saatettaessa teos yleisön saataviin on tekijä ilmoitettava aina sillä tavoin kuin hyvä tapa vaatii. Tekijällä on oikeus sopia mm. teoksen käytöstä ja muihin tekijänoikeuteen liittyvistä taloudellisista oikeuksista erillisellä sopimuksella.

Theseuksessa opiskelija voi valita, mitä oikeuksia hän antaa sähköisen opinnäytetyönsä lukijoille. Oletuksena on "Kaikki oikeudet pidätetään". Tämä tarkoittaa normaalin

tekijänoikeuslainsäädännön antamia oikeuksia. Opiskelija voi myös jakaa tekijänoikeuksia opinnäytetyönsä käyttäjälle valitsemalla Creative Commons -lisenssin. Tietoa tekijänoikeuksista ja CC-lisensseistä löytyy Theseuksen verkkosivuilta.

4.5 Opinnäytetyössä syntyvä keksintö

Opinnäytetyötä tehtäessä voi syntyä patentilla tai muulla teollisoikeudella suojattavissa oleva keksintö. Keksintö saattaa olla kysymyksessä, mikäli työssä on kehitetty uusi tekninen laite tai menetelmä tai parannus nykyiseen ja sillä arvioidaan olevan teollista tai kaupallista merkitystä.

Keksintöasioista on keskusteltava kaikkien työn osapuolten kesken (opiskelija, työn tarkastajat korkeakoululla ja opinnäytteen toimeksi antanut organisaatio). Mikäli työn yhteydessä syntynyt keksintö aiotaan patentoida, on patenttihakemus jätettävä ennen työn julkistamista. Muussa tapauksessa työ on kirjoitettava siten, ettei keksintö siitä paljastu.

Mikäli opinnäytetyössä syntyvä keksintö on tehty työsuhteessa yritykseen, noudatetaan työsuhdekeksintölakia (656/1967) ja jos keksintö on syntynyt työsuhteessa korkeakouluun, noudatetaan korkeakoulukeksintölakia (369/2006). Mahdollisen keksinnön patentoimisessa noudatetaan voimassa olevaa patentointilainsäädäntöä tai muuta teollisoikeuksien suojaamista koskevaa lainsäädäntöä, ellei osapuolten välillä (opiskelija, korkeakoulu, toimeksiantaja) ole muuta sovittu. Lisätietoja asiasta saa LAB-ammattikorkeakoulun ja LUT-yliopiston yhteisistä tutkimus- ja innovaatiopalveluista.

5 Opinnäytetyön arviointi ja kypsyysnäyte

5.1 Opinnäytetyön arviointi

Opinnäytetyön arvosanan lähtökohtana on osaamisperustainen arviointi. Opinnäytetyön arvioinnin kohteita ovat aiheen valinta ja tavoitteet, tietoperusta ja lähteiden käyttö, toteutus ja menetelmät, tulokset johtopäätökset ja niiden esittäminen, asiantuntijuus ja opinnäytetyöprosessi sekä raportointi ja kieliasu. Arviointikriteerit esitetään liitteessä 1.

Opinnäytetyön arviointiin osallistuvat opinnäytetyön ohjaaja, mahdollinen toinen arvioija ja kielenohjaaja. Yhteistyökumppanin edustajalla on mahdollisuus antaa palautetta opinnäytetyöstä. Ohjaaja vastaa siitä, että opinnäytetyön arviointi kirjataan opintasuoritusrekisteriin.

5.2 Kypsyysnäyte

Kypsyysnäytteen avulla opiskelija osoittaa hallitsevansa opinnäytetyönsä sisällön ja pystyvänsä kirjoittamaan siitä kielellisesti laadukkaan esityksen. Kypsyysnäyte on yksilötehtävä.

Kypsyysnäytteeseen voi osallistua siinä vaiheessa, kun opinnäytetyö on valmis ja ohjaaja antaa luvan kypsyysnäytteeseen osallistumiseen. Kypsyysnäyte voi olla essee, tiedote, artikkeli tai blogi. Opiskelija ja ohjaava opettaja sopivat, millainen kypsyysnäyte kirjoitetaan. Kypsyysnäytteen kirjoittamisesta on käytössä erillinen ohjeistus.

Kypsyysnäytteestä arvioidaan kieliasu ja sisältö. Kypsyysnäyte arvioidaan asteikolla hyväksytty - hylätty. Opiskelija voi uusia hylätyn kypsyysnäytteen kaksi kertaa.

Ammattikorkeakoulujen kypsyysnäytteen järjestämistä ja arviointia määrittelee seuraava asetusteksti:

Tutkintoa varten opiskelijan on kirjoitettava opinnäytetyönsä alalta kypsyysnäyte, joka osoittaa perehtyneisyyttä alaan ja suomen tai ruotsin kielen taitoa. Ammattikorkeakoulu päättää kypsyysnäytteestä silloin, kun opiskelijalta ei vaadita 7 §:n 1 momentissa tarkoitettua kielitaitoa. (Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 2014.)

Lukivaikeuksisen opiskelijan kypsyysnäytteen kirjoittamiseen liittyy seuraavia erityisiä seikkoja:

- Lukivaikeuksisen opiskelijan on tarvittaessa osoitettava asiantuntijan (esimerkiksi erikoislääkärin tai erityisopettajan) lausunto tilanteestaan.
- Lukivaikeuksinen opiskelija voi kirjoittaa pidempään kuin muut.

- Lukivaikeuksinen opiskelija voi täydentää suoritustaan suullisesti. Jos lukivaikeuksinen opiskelija on täydentänyt suoritustaan suullisesti, siitä on tehtävä merkintä todistukseen.

5.3 Oikaisumenettely

Opinnäytetyön arviointiin tyytymätön opiskelija voi pyytää siihen suullisesti tai kirjallisesti oikaisua arvioinnin suorittaneelta opinnäytetyön ohjaajalta. Oikaisupyyntö on lain mukaan tehtävä 14 päivän kuluessa siitä ajankohdasta, jolloin opiskelijalla on ollut tilaisuus saada arvioinnin tulokset sekä arviointiperusteiden soveltaminen omalta kohdaltaan tietoonsa. Opinnäytetyön ohjaajan on vastattava oikaisupyyntöön opiskelijalle kirjallisesti.

Opiskelija, joka on tyytymätön edellä mainittuun oikaisupäätökseen, voi hakea siihen kirjallisesti oikaisua ammattikorkeakoulun tutkintolautakunnalta 14 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut edellä mainitusta päätöksestä tiedon.

Oikaisumenettelyssä tehtyyn päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

6 Opinnäyteraportin kieli, tyyli, havainnollistaminen, rakenne ja ulkoasu

6.1 Hyvä asiatyyli

Opinnäyteraportit kirjoitetaan huolitellusti, oikeakielisesti ja asiatyylisesti. Kirjoittaja laatii opinnäyteraporttinsa ulkopuolista lukijaa varten, ja siksi kielen on oltava havainnollista, selkeää, helppolukuista ja johdonmukaista. Puhekielisyudet eivät kuulu hyvään asiatyyliin. Oman alan ammattisanaston käyttö on tarkoituksenmukaista.

Tekstin selkeyteen vaikuttavat sekä sanavalinta että virkerakenne. Hyvä kirjoittaja välttää tarpeettomia täyteverbejä (arviointi suoritetaan – arvioidaan), merkitykseltään epämääräisiä muotisanoja (esim. taholta, toimesta, puitteissa) ja runsasta lauseenvastikkeiden käyttöä.

Tekstin tulee olla johdonmukaista ja yhtenäistä asiasisällöltään, rakenteeltaan ja kieliasultaan. Yhtenäisyyden perusedellytys on tekstin huolellinen jäsentäminen, jossa teksti etenee johdonmukaisesti virkkeestä ja kappaleesta toiseen.

Opinnäyteraportin kirjoittaminen edellyttää referointitaitoa, ja lähdeaineiston referointi kuuluu olennaisesti tieteelliseen kirjoittamiseen. Omin sanoin referoiminen osoittaa, että kirjoittaja on ymmärtänyt referoidun tekstin sisällön. Opinnäyteraportti ei ole kuitenkaan pelkkää lähteiden referointia, vaan myös itsenäistä tiedon tuottamista, analysointia ja johtopäätösten tekoa.

6.2 Opinnäyteraportin havainnollistaminen

Luettavuutta ja ymmärrettävyyttä voidaan parantaa taulukoilla, kuvioilla (mm. diagrammit ja tekniset piirrokset) ja kuvilla (valokuvat ja muut esittävät kuvat). Kaavojen merkitsemisessä käytetään kaavaeditoria.

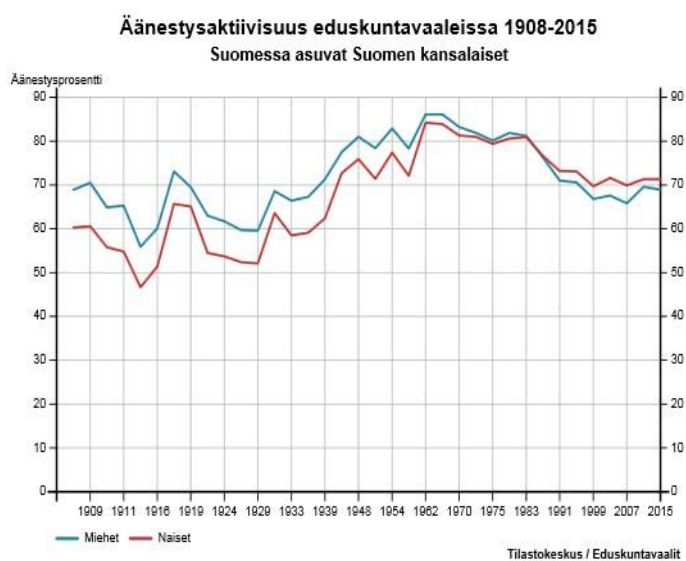
Taulukot, kuvat ja kuvot on numeroitava juoksevasti sekä otsikoitava. Otsikot tulevat niiden alapuolelle. Taulukoihin, kuvioihin ja kuviin viitataan numerolla niitä edeltävässä tekstissä, esimerkiksi (kuva 1). Myös kaavat numeroidaan, ja niihin viitataan tekstissä samaan tapaan kuin kuviin ja kuvioihin.

Jos taulukko, kuvio tai kuva on muualta kopioitu, lähdetieto merkitään lähdeviitteenä. Jos taulukko, kuvio tai kuva on kokonaan itse laadittu, eivätkä tiedot pohjautu lähteisiin, lähdeviitettä ei merkitä. Myöskään omiin valokuviin ei tule lähdeviitettä. Jos opiskelija on ottanut kuvion tai taulukon tiedot lähteestä mutta muokannut ulkoasun itse, lähdeviite tulee merkitä, esimerkiksi (mukailtu Laine 2018). Kuvälähteet merkitään lähdeluetteloon muiden lähteiden joukkoon, eikä niistä tehdä omaa kuvälähdeluetteloa.

Taulukon, kuvion ja kuvan ylä- ja alapuolelle jätetään yhden rivin verran tyhjää tilaa. Taulukon, kuvion ja kuvan koko sisältöä ei selosteta uudelleen tekstissä, vaan tietoja arvioidaan ja niistä tehdään johtopäätöksiä. Kuvioissa ja taulukoissa ei tarvitse noudattaa opinnäytteen ulkoasuohjetta; esimerkiksi kirjasinlaji ja riviväli voivat olla erilaiset.

Kuva 1. Metropol-hotellin aula (Kivi 2015)

Kuvio 2. Äänestysaktiivisuus eduskuntavaaleissa 1908–2015 (Tilastokeskus 2015)

	1980	1990	2000	2010	2011	2012	2013	2014
	1 000							
Asuinrakennukset	840	1 005	1 111	1 235	1 246	1 258	1 266	1 278
Erilliset pientalot	773	908	993	1 102	1 111	1 122	1 128	1 139
Rivi- ja ketjutilat	23	53	66	76	77	78	79	79
Asuinkerrostalot	44	45	52	57	57	58	58	59
Muut rakennukset	92	158	189	211	214	217	218	220
Kesämököt	252	368	451	489	493	496	499	500
Saunat ¹⁾	548	932	1 212	1 502	1 529	1 555	1 581	1 591
1) Vain huoneistokohtaiset saunat. Saunoja on kaikkiaan arvioitu olevan v. 2014 lopussa yli 2 000 000.								

Taulukko 2. Rakennukset ja kesämököt (Tilastokeskus 2016)

Luettelmat osana tekstiä

Opinnäyteraportin tekstiin tulee pääsääntöisesti koostua virkkeiden muodostamista kappa-leista. Mikäli luettelmaa on perusteltua käyttää, noudatetaan seuraavia sääntöjä.

Luettelo koostuu johdantolauseesta ja luettelokohdista. Luettelokohtien jälkeen pilkut jätetään pois. Jokaisen kohdan on myös sovittava muodoltaan johdantolauseeseen jatkoksi. Kokonainen luku ei voi koostua pelkistä luettelamista.

Kuntosalilla tehdään

- jalkakyykkyjä
- vatsa- ja selkälihasliikkeitä
- punnerruksia.

Jos johdantolause on kokonainen lause, sen jälkeen tulee kaksoispiste. Kaksoispistettä käytetään myös, jos johdantolauseessa ei ole predikaattia.

Kuntosalilla tehdään seuraavia harjoituksia:

- jalkakyykyjä
- vatsa- ja selkälihasliikkeitä
- punnerruksia.

Jos luettelon kohdat ovat kokonaisia virkkeitä, jokainen kohta alkaa isolla alkukirjaimella ja päätetään pisteeseen. Yhdessä luettelokohdassa voi olla useampikin virke.

Ryhmäytymisessä käydään läpi seuraavat vaiheet:

- Ensin toisilleen vieraat ryhmän jäsenet ovat vieraskoreita.
- Seuraavaksi ryhmässä alkaa ilmetä konflikteja ja ryhmän jäsenet koettelevat toisiaan.
- Viimeisessä vaiheessa tilanne tasaantuu. Vasta silloin ryhmä on valmis työskentelemään tuloksellisesti.

6.3 Opinnäytetyön rakenne

Opinnäytetyö sisältää seuraavat osiot:

- Nimiösivu
- Tiivistelmä
- Abstract
- Sisällys
- Lyhenneluettelo / Käsitteet / Termit (vain tarvittaessa)
- Johdanto
- Varsinainen käsittely (useita lukuja)
- Yhteenveto
- Lähteet
- Liitteet (vain tarvittaessa)

Nimiösivu

Nimiösivuun kirjoitetaan seuraavat tiedot:

- Opinnäytetyön nimi
- Tekijän nimi (etunimi, sukunimi)
- LAB-ammattikorkeakoulu
- Tutkinto ja koulutus, esim. Insinööri (AMK), kone- ja tuotantotekniikka
- Työn valmistumisvuosi (esim. 2020)

Tiivistelmä

Tiivistelmä tulee ilman sivunumeroa ennen sisällysluettelo. Sen tarkoituksena on kertoa työn ydinsisältö. Tiivistelmässä vastataan kysymyksiin:

- Mitä ja miksi tehtiin?
- Miten tehtiin ja millaisia menetelmiä käytettiin?
- Mitkä ovat keskeiset tulokset ja tuloksista tehdyt päätelmät?

Tiivistelmä kirjoitetaan rivivälillä 1, ja sen pituus on yksi sivu. Se koostuu julkaisua koskevista bibliografisista tiedoista ja varsinaisesta tiivistelmätekstistä. Bibliografiset tiedot merkitään opinnäytetyöpohjassa oleviin nimettyihin kenttiin.

Tiivistelmässä käytetään passiivia. Erityistä huomiota tulee kiinnittää oikeakielisyyteen ja oikeiden termien käyttöön. Tiivistelmän aikamuoto on mennyt aikamuoto, yleensä imperfekti, kun kerrotaan taustoista ja jo tehdystä työstä, esimerkiksi Työssä tutkittiin - -. Päätelmät kirjoitetaan presensissä. Tiivistelmä on itsenäinen teksti, eikä siinä viitata työhön käyttämällä tämä-pronominia (ei siis kirjoiteta: tässä työssä).

Tiivistelmän loppuun merkitään työtä kuvaavat keskeiset asiasanat. Asiasanoja on 3–7.

Abstract

Abstrakti eli vieraskielinen (yleensä englanninkielinen) tiivistelmä tehdään samaan tapaan kuin suomenkielinen tiivistelmä. Se ei saa olla sanatarkka käännös suomenkielisestä tiivistelmästä, koska kielet toimivat eri tavalla, mutta sisällön ja muodon tulee olla sama.

Sisällys

Sisällysluettelo sijoitetaan tiivistelmän jälkeen. Sen otsikko on joko Sisällys tai Sisältö.

Sisällysluettelosta lukija saa käsityksen opinnäytetyön rakenteesta ja asioiden keskinäisistä suhteista. Jos käytetään alalukuja, niitä pitää olla vähintään kaksi: luku 3.1 edellyttää siis aina lukua 3.2. Yleensä jäsentelyyn riittää kolme otsikkotasoa (3.2.1 ja 3.2.2). Otsikon numeron perään ei tule pistettä. Sisällysluetteloon merkitään lukujen sekä lähdeluettelon alkamissivut.

Liitteet luetellaan allekkain sisällysluettelon lopussa, esimerkiksi: Liite 1. Kyselylomake.

Lyhenneluettelo / Käsitteet / Termit (vain tarvittaessa)

Jos opinnäyteraportissa on runsaasti erityisalan lyhenteitä tai termejä, kannattaa niistä laatia erillinen sanasto. Sanaston paikka on sisällysluettelon jälkeen ennen varsinaista tekstiosaa. Sanasto tulee aakkosjärjestykseen.

Johdanto

Johdanto tutustuttaa lukijan työn aiheeseen ja herättää mielenkiinnon asiaa kohtaan. Johdannossa kerrotaan yleisluonteisesti opinnäytetyön tausta, tavoite ja rajaus, toimeksiantaja, tutkimuskysymykset sekä tutkimus- tai työmenetelmät.

Varsinainen asian käsittely (useita lukuja)

Lukujen ensimmäinen alaotsikko (esimerkiksi 3.1) tulee suoraan pääotsikon (esimerkiksi 3) alapuolelle, eikä otsikoiden väliin tule minkäänlaista johdantokappaletta. Sen sijaan toisen portaan alaotsikon alle tulee aina tekstiä ennen kolmannen portaan otsikkoa.

Tekstiä voidaan jaksottaa myös käyttämällä numeroimattomia väliotsikoita. Väliotsikot merkitään numeroitujen alaotsikoiden tapaan omille riveilleen, mutta niitä ei numeroida, eikä niitä laiteta sisällysluetteloon. Väliotsikot lihavoidaan. Esimerkkeinä väliotsikosta ovat tämän luvun 6.3. otsikot Yhteenveto, Lähteet ja Liitteet.

Yhteenveto

Yhteenvedon tulee sopia yhteen johdannon kanssa. Siinä esitellään tiivistetysti opinnäytetyön tarkoitus, keskeinen sisältö ja tärkeimmät tulokset. Saatujen tulosten perusteella tehdään johtopäätöksiä. Yhteenvedossa voidaan myös arvioida tutkimuksen yleistettävyyttä ja pohtia jatkotutkimusideoita.

Lähteet

Ohjeet lähteiden merkintään ovat luvussa 7.

Liitteet (vain tarvittaessa)

Liitteisiin sijoitetaan kaikki sellainen materiaali, jonka ei asian ymmärtämisen kannalta tarvitse olla tekstissä mutta johon tekstissä viitataan. Näitä voivat olla esimerkiksi kyselylomakkeet ja tekniset piirustukset. Liitteisiin voi myös sijoittaa aineiston, jota työn toimeksiantaja ei halua julkisuuteen. Liitteenä voi olla laaja, raporttiosuudesta erillinen osuus, esimerkiksi toimeksiantajalle laadittu ohjeistus tai suunnitelma, jossa ei tarvitse noudattaa opinnäyteraportin kirjoitusasua ja asettelua.

Liitteet numeroidaan ja otsikoidaan, esimerkiksi Liite 1., Liite 2. Liitteet sijoitetaan opinnäyteraportin loppuun lähteiden jälkeen, eikä sivunumerointi jatku liitteissä. Useampisivuisissa liitteissä on oma sivunumerointi. Tekstissä liitteisiin viitataan käyttämällä liitteen numeroa.

Koska raportin sivunumerointi ei jatku liitteissä, liitteet kirjoitetaan sisällysluettelokentän alapuolelle näin:

Liitteet

Liite 1. Otsikko

Liitteisiin sijoitetaan kaikki sellainen materiaali, jonka ei asian ymmärtämisen kannalta tarvitse olla tekstissä mutta johon tekstissä viitataan. Näitä voivat olla esimerkiksi kyselylomakkeet ja tekniset piirustukset. Liitteisiin voi myös sijoittaa aineiston, jota työn toimeksiantaja ei halua julkisuuteen. Liitteenä voi olla laaja, raporttiosuudesta erillinen osuus, esimerkiksi toimeksiantajalle laadittu ohjeistus tai suunnitelma, jossa ei tarvitse noudattaa opinnäyteraportin kirjoitusasua ja asettelua.

6.4 Opinnäyteraportin ulkoasu

Opinnäyteraportti kirjoitetaan LAB-ammattikorkeakoulun valmispohjalle, jossa on valmiiksi määritelty esimerkiksi marginaalit, tekstityylit ja välistykset. Mikäli opinnäytetyön visuaalinen sisältö niin vaatii, muotoilun ja media-alan tutkinnoissa opinnäyteraportin ulkoasu voi poiketa LABin ohjeesta. Kansi- ja tiivistelmä sivuissa täytyy olla LABin ohjeen mukaiset julkaisu- ja tekijätiedot. Liitteissä ei tarvitse noudattaa opinnäyteraportin ulkoasuohjeita.

7 Opinnäytetyön tiedonhankinta ja lähteiden merkintä

7.1 Opinnäytetyön tiedonhankinta

Opinnäytetyössä tarvitaan aina taustatietoa tarkasteltavasta aiheesta. Opinnäytetyöhön so-
pivia tiedonlähteitä ovat tieteelliset ja ammatilliset kirjat ja artikkelit, erilaiset tilastot, stan-
dardit, viranomaisjulkaisut ja tutkimus- ja kehittämishankkeiden raportit sekä väitöskirjat,
lensiaatin tutkimukset, pro gradu -tutkielmat ja ylemmän ammattikorkeakoulun opinnäyte-
työt.

Tiedonhankinnassa kannattaa lähteä liikkeelle LUT Primosta, josta löytyvät tiedekirjaston
painetut ja digitaaliset aineistot. Vinkkejä tiedonhankinnan suunnitteluun ja toteuttamiseen
sekä tiedon paikantamiseen, arviointiin ja käyttöön löytyy tiedekirjaston tiedonhankinnan
oppaasta. Kannattaa myös tutustua myös oman alan oppaisiin, jotta löytää juuri omaan
aiheeseesi sopivimmat tiedonlähteet.

Opiskelija saa myös halutessaan henkilökohtaista ohjausta alan keskeisiin tietoaaineistoihin,
tiedonlähteiden arviointiin tai esimerkiksi lähdeviittausten tekemiseen. Ajanvarauksen hen-
kilökohtaiseen ohjaukseen voi tehdä nettilomakkeella tiedekirjaston kotisivulta. Pika-apua
tiedonhankinnan pulmiin saa kirjaston sivuilta löytyvän chatin kautta tai lähettämällä sähkö-
postia.

Kaukopalvelu auttaa silloin, kun tarvittavaa aineistoa ei löydy Tiedekirjaston omasta koko-
elmasta Lahdesta tai Lappeenrannasta. Opinnäytetyötä varten voi tarvittaessa tilata kolme
kaukolainaa maksutta. Kaukopalvelupyyntö tehdään nettilomakkeella tiedekirjaston kotisi-
vulta.

7.2 Lähteiden merkintä

Opinnäyteraportin tekstistä tulee käydä selville, mikä on kirjoittajan omaa tekstiä ja mieli-
teitä, mikä peräisin muista lähteistä. Samoin tulee menetellä, jos käytetään taulukoita, ku-
vioita tai kuvia, jotka on kopioitu muista lähteistä. Oman opinnäytetyön haastatteluja tai
muuta aineistoa ei merkitä lähteeksi.

LAB-ammattikorkeakoulussa käytetään viittausjärjestelmää, jossa on lähdeviite ja sitä vas-
taavat tiedot lähdeluettelossa. Ohjeistus on luvuissa 7.3 ja 7.4.

7.3 Lähdeviitteet

Kun lähteitä lainataan suoraan tai epäsuorasti, on aina mainittava alkuperäinen lähde. Lähdeviite merkitään sekä suoraan lainaukseen että opinnäytetyön tekijän referoimaan tekstiin.

Painetut lähteet

Kun lähteenä on kirja, lähdeviitteessä mainitaan tekijän sukunimi, painovuosi ja sivunumero(t).

(Tuomi-Sorjonen 2013, 23.)

Kun tekijöitä on kaksi, tekijöiden sukunimien väliin tulee &-merkki.

(Paloniitty & Kauppinen 2011, 13.)

Kun tekijöitä on vähintään kolme, lähdeviitteeseen merkitään vain ensimmäinen nimi ja lyhenne ym.

(Hirsjärvi ym. 2009, 43–45.)

Jos lähteelle ei löydy tekijää, lähdeviitteeksi merkitään julkaisun nimi.

(Koulutuksella tulevaisuuteen 2012, 14.)

Aikakauslehden, sanomalehden tai kokoomateoksen artikkeliin viitattaessa merkitään lähdeviitteeseen artikkelin kirjoittaja, teoksen julkaisuvuosi ja sivu(t). Lähdeviite näyttää siis samalta kuin kirjaan viitattaessa.

(Ukkola 2016, 32.)

Saman tekijän samalta vuodelta olevat julkaisut erotellaan toisistaan pienaakkosin sekä lähdeviitteessä että lähdeluettelossa.

(Juholin 2016a, 23; Juholin 2016b, 35.)

Suulliset lähteet

Suullisista lähteistä (haastattelusta, luennosta, tv-ohjelmasta yms.) tehdään viitemerkintä tavalliseen tapaan tiedon lähteen sekä vuosiluvun mukaan, vain sivunumero jää pois.

(Grönroos 2018.)

Sähköiset lähteet

Myös internetistä tai muista sähköisistä lähteistä saatu tieto merkitään tekijän ja vuosiluvun mukaan. E-kirjoista ja pdf-tiedostoista merkitään myös sivunumerot.

(Nieminen 2016, 23.)

Jos tekijää ei mainita, lähdeviitteeseen merkitään organisaation nimi sekä vuosiluku. Jos vuosilukua ei löydy tekstiyhteydestä, vuosilukua ei mainita.

(Posti Group Oyj 2016.)

(Terveystieteiden tutkimuskeskus.)

Samankaltaisen tekijän tai organisaation samalta vuodelta olevat lähteet erotellaan toisistaan pien-
aakkosin sekä lähdeviitteessä että lähdeluettelossa.

(PHSOTEY 2020a.)

(PHSOTEY 2020b.)

Lait, asetukset, säädökset

Lakeihin, asetuksiin, säädöksiin yms. viitattaessa merkitään lähdeviitteeksi lain, asetuksen tai säädöksen nimi tai sen virallinen lyhenne luku, vuosi ja pykälä(t), joihin tieto kohdistuu.

(Biopankkilaki 688/2012, 2 §.)

(Valtioneuvoston asetus huumausaineiden valvonnasta 548/2008, 11 §.)

Toissijaiset eli sekundaariset lähteet

Pääsääntöisesti käytetään ensisijaisia lähteitä. Jos ensisijaista lähdettä ei löydy, on kirjoittajan osoitettava lukijalle, että tieto on peräisin toissijaisesta lähteestä:

Robson (1995) jaottelee perinteiset tutkimusstrategiat kolmeen ryhmään: kokeet, survey-tutkimus ja tapaustutkimus (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 134).

tai

Perinteiset tutkimusstrategiat jaotellaan kolmeen ryhmään: kokeet, survey- ja tapaustutkimus (Robson 1995, Hirsjärven, Remeksen & Sajavaaran 2009, 134 mukaan).

Lähdeluetteloon merkitään pelkästään toissijainen lähde, eli tässä esimerkissä lähteeksi merkitään Hirsjärvi, Remes & Sajavaara.

7.3.1 Lähdeviitteen ala ja erilaisia viittausmalleja

Lähdeviittauksen jälkeinen piste osoittaa lukijalle, minkä pituisesta lainauksesta on kyse. Kun lähdeviite koskee vain yhtä virkettä, sisällytetään lähdeviite kyseessä olevaan virkkeeseen. Virkkeen päättävä piste tulee siis sulkeiden ulkopuolelle.

Hyvällä henkilöjohtamisella voidaan edistää sitä, että kaikki työntekijät pääsevät näyttämään ja kehittämään omaa osaamistaan (Ekholm & Salmenkangas 2015, 35–36).

Kun lähdeviite koskee useita virkkeitä, viimeisen virkkeen perään tulee piste. Tällöin lähdeviite muodostaa oman kokonaisuuden, jolloin piste merkitään myös sulkeiden sisään.

Edustuskuluihin sisältyvä arvonlisävero ei ole vähennyskelpoista. Edustuskulut ovat kuluja, joilla pyritään uusien liikesuhteiden luomiseen, entisten säilyttämiseen tai parantamiseen tai liiketoiminnan edistämiseen jollakin muulla tavalla. (Tuomi-Sorjonen 2013, 53.)

Jos samaan viitteeseen tulee usean eri kirjoittajan lähteitä, lähdetiedot sijoitetaan aikajärjestykseen ja erotetaan toisistaan puolipisteellä.

Tiedottajan tehtäviä yrityksessä tai organisaatiossa on käsitelty useissa teoksissa (Siukosaari 2015, 205; Ojanen 2016,18; Kuutti 2017, 102).

Tekijä voidaan mainita jo tekstikappaleen alussa. Tällöin sulkeisiin laitetaan heti tekijän nimen jälkeen vuosiluku ja sivu(t). Lähdeviite ulottuu tässä tapauksessa kappaleen loppuun, ellei asiaa toisin tekstissä kerrota.

Siukosaari (2012, 93) toteaa, että esimiesviestinnän tavoite on selkeä: lisätä tietoisuutta omassa yksikössä kaikesta mikä liittyy tuloksen tekijään, työn tekoon ja taloon. Tavoitteena on myös hyvä ilmapiiri omassa yksikössä ja koko organisaatiossa. Myös tämän opinnäytetyön aineisto tukee Siukosaaren havaintoja.

Keskeisin lainkohta on mallioikeuslain (221/71) 6. pykälän säännös, jossa käsitellään - - -

7.3.2 Suora lainaus

Suoraa lainaamista tulisi välttää, ellei kyseessä ole esimerkiksi laki tai asetus. Suoran lainauksen on oltava sana sanalta, merkki merkiltä samanmuotoinen kuin alkuperäisteksti. Suora lainaus merkitään omaksi kappaleeksi, ja lainaus sisennetään seuraavaan

sarkaimeen. Lähde mainitaan selvästi joko edeltävässä tekstissä tai heti lainauksen jälkeen. Suoran lainauksen edelle ja jälkeen jätetään tyhjä rivi.

Jokaisella Suomessa pysyvästi asuvalla henkilöllä on oikeus ilman syrjintää hänen terveydentilansa edellyttämään terveyden- ja sairaanhoitoon niiden voimavarojen rajoissa, jotka kulloinkin ovat terveydenhuollon käytettävissä (Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 785/1992, 3§).

Jokaisella Suomessa pysyvästi asuvalla henkilöllä on oikeus ilman syrjintää hänen terveydentilansa edellyttämään terveyden- ja sairaanhoitoon niiden voimavarojen rajoissa, jotka kulloinkin ovat terveydenhuollon käytettävissä. Suomessa tilapäisesti oleskelevien henkilöiden oikeudesta hoitoon on voimassa, mitä siitä erikseen säädetään tai valtioiden välillä vastavuoroisesti sovitaan. Kunnan ja valtion velvollisuudesta järjestää terveydenhuollon palveluja on lisäksi voimassa, mitä kansanterveyslaissa, erikoissairaanhoitolaissa, terveydenhuoltolaissa ([1326/2010](#)). (Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 785/1992, 3 §.)

Suora lainaus voi myös olla virkkeen sisällä. Laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992, 3§) määrittää, että *jokaisella Suomessa pysyvästi asuvalla henkilöllä on oikeus ilman syrjintää hänen terveydentilansa edellyttämään terveyden- ja sairaanhoitoon.*

Vieraskieliset lainaukset kirjoitetaan yleensä suomeksi, eli kyseessä ei ole suora lainaus. Tällöin lähdeviite merkitään seuraavasti: (Hang 2020, kirjoittajan suomennos).

7.4 Lähdeluettelo

Lähdeluettelo sisältää tarkat tiedot käytetyistä lähteistä. Lähdeviitteessä mainittu kirjoittajan nimi tai muu lähde, esimerkiksi julkaisun nimi, mainitaan lähdeluettelossa. Tämän avulla lukija löytää lähdeviitteissä mainitut lähteet lähdeluettelosta. Lähdeluettelo on aakkosjärjestyksessä. Lähdeluetteloon merkitään kaikki ne lähteet, joihin tekstissä on viitattu ja ainoastaan ne lähteet. Otsikoksi merkitään Lähteet.

Jos liitteessä käytetään lähteitä, niitä ei merkitä opinnäyteraportin lähdeluetteloon eikä liitteelle tehdä omaa lähdeluettelo.

7.4.1 Painetut lähteet

Kirjasta lähdeluetteloon merkitään seuraavat tiedot:

- tekijän nimi
- ilmestymisvuosi
- teoksen nimi
- julkaisusarja, jos teos on ilmestynyt sarjassa
- julkaisupaikka (kustantajan kotipaikka)
- kustantaja.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Saman tekijän lähteet merkitään ilmestymisjärjestyksessä. Kun sekä tekijä että vuosi ovat samat, erotetaan lähteet pienaakkosilla.

Juholin, E. 2009a. Communicare!: Viestintä strategiasta käytäntöön. Helsinki: Infor.

Juholin, E. 2009b. Viestinnän vallankumous: Löydä uusi työyhteisöviestintä. Helsinki: WSOYpro.

Aikakaus- ja sanomalehtiartikkeli:

- kirjoittajan nimi
- julkaisuvuosi
- artikkelin nimi
- tiedot lehdestä
- sivut, joilla artikkeli on

Ukkola, J. 2019. Ruumiin kulttuuria kulttuurikaupungissa. Suomen Kuvalehti 3/2019, 29–33.

Hellberg, K. 2018. Koulukirjasto innostaa oppilaita lukemaan. Uusimaa 10.3.2018, 20.

Artikkeli toimitetussa kokoomateoksessa:

- kirjoittajan nimi
- julkaisuvuosi
- artikkelin nimi
- kokoomateoksen toimittaja

- teoksen nimi
- julkaisupaikka (kustantajan kotipaikka)
- kustantaja
- sivut.

Matikainen, J. 2008. Organisaatio- ja johtamisviestintä verkossa. Teoksessa Aula, P. (toim.) Kivi vai katedraali. Organisaatioviestintä teoriasta käytäntöön. Porvoo: Infor, 171–190.

Lait, asetukset, säädökset ja komiteamietinnöt:

- nimi
- vuosi
- koodinumero.

Biopankkilaki 688/2012.

Valtioneuvoston asetus huumausaineiden valvonnasta 548/2008.

Standardit:

- standardin tunnus ja numero
- julkaisuvuosi
- nimi
- julkaisupaikka
- julkaisija.

SFS 5831 1998. Viittaaminen sähköisiin dokumentteihin tai niiden osiin.

Helsinki: Suomen Standardisoimisliitto.

7.4.2 Sähköiset lähteet

Sähköiset lähteet merkitään yhtä tarkasti kuin paperisetkin lähteet. Niihin tulee kuitenkin merkitä päivämäärä, jolloin lähteeseen on viitattu.

Tavallisesti lähteestä merkitään tekijä ja julkaisutiedot seuraavasti:

- kirjoittaja
- julkaisuvuosi (jos tästä ei ole mainintaa, vuotta ei mainita)
- otsikko
- julkaisija / kustantaja
- päivämäärä, jolloin lähteeseen on viitattu

- saatavuus ja verkko-osoite.

Vihtonen, J. 2016. Liiketalouden alan opiskelijat järjestivät

FellmanniCampukselle upeat messut. Lahden ammattikorkeakoulu. Viitattu 30.1.2020. Saatavissa <http://www.lamk.fi/ajankohtaista/Sivut/Liiketalouden-ala-opiskelijat-jarjestivat-FellmanniCampukselle-upeat-messut.aspx>

Jos www-sivulle ei löydy kirjoittajaa, lähteeseen merkitään sivujen ylläpidosta vastaava organisaatio tai sivun otsikko. Seuraavassa esimerkissä sivustolla ei ole vuosilukua:

Terveystieteiden tutkimuskeskus. Terveystieteen eettiset suositukset. Viitattu 12.2.2020. Saatavissa https://www.terveydenhoitajaliitto.fi/ammatti/terveydenhoitajan_eettiset_suosituks

Verkkolehdet

- kirjoittaja
- vuosi
- artikkelin nimi
- lehden nimi
- lehden numero
- päivämäärä, jolloin lähteeseen on viitattu
- saatavuus ja verkko-osoite.

Portin, P. 2017. Onko arvovapaata tiedettä olemassa? Tieteessä tapahtuu.

Nro 2/2017. Viitattu 31.1.2020. Saatavissa <http://www.tieteessatapahtuu.fi/0207/portin0207.pdf>

Verkkodokumentit

- tekijä (jos löytyy)
- julkaisuaika
- dokumentin nimi
- viestintyyppi (esimerkiksi opinnäytetyö, blogi, video, laki)
- julkaisija/kustantaja
- päivämäärä, jolloin lähteeseen on viitattu (ei välttämättä tarvita pysyviin aineistoihin, kuten lakeihin)
- saatavuus ja verkko-osoite.

Halme, A. 2016. Pientalon lämmitysjärjestelmän saneeraus. Lahden ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Viitattu 4.2.2020. Saatavissa

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/108781/Halme_Aki.pdf?sequence=1

Seimenis, I., Sakas, D. & Konstantopoulos, N. 2009. A Strategic Model for the Business Communication Field Training Decision in the Commercial Enterprises. AIP Conference Proceedings 8 (13). 897–900. Viitattu 10.2.2020. Saatavissa DOI:10.1063/1.3225463

Biopankkilaki 30.11.2012/688. Suomen laki. Viitattu 4.2.2020. Saatavissa <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990621>

Intranet, sähköposti, Youtube, Twitter ja blogi merkitään seuraavien esimerkkien mukaan:

Heilimö, E. 2017. VS: Opinnäytetyöohje. Sähköpostiviesti. Vastaanottaja Aalto, M. Lähetetty 27.2.2017.

Juva, K. 2013. Haltiat ja örkit. Kotus-blogi 31.7.2013. Viitattu 20.2.2020. Saatavilla <http://www.kotus.fi/index.phtml?8958m=102298958o=5&s=4333>

@Kotus_tiedotus 2017. Kotimaisten kielten keskus. Tviitti 25.1.2017. Twitter-mikroblogipalvelu. Viitattu 4.2.2020. Saatavissa https://twitter.com/Kotus_tiedotus/status/824231906967453696

Pianoconc 2018. Glenn. Youtube-video. Viitattu 4.2.2020. Saatavissa <http://www.youtube.com/watch?v=QZM4yxbE0ZE>

Päijät-Hämeen koulutus konserni 2018. Kiinteistön hankeselvitys. Viitattu 4.2.2020. Saatavissa Päijät-Hämeen koulutus konsernin Intranetissa <http://info.phkk.fi/kiinteisto/hankeselvitys.html>

7.4.3 Suulliset lähteet

Haastattelusta merkitään seuraavat tiedot:

- haastateltavan nimi
- vuosiluku
- haastateltavan henkilön arvo tai asema
- organisaatio (kun kyseessä on jonkin organisaation edustaja)
- maininta siitä, että kyseessä on haastattelu, sekä haastattelun päivämäärä.

Virtanen, T. 2018. Toimitusjohtaja. Virtasen Putki Oy. Haastattelu 5.2.2018.

Luennot, radio- ja TV-ohjelmat merkitään seuraavasti:

- tekijä/toimittaja
- vuosi
- mahdollinen otsikko
- tilanne tai ohjelman nimi
- päiväys.

Juholin, E. 2015. Työyhteisöviestintä mullistuu – jo oli aikakin. Luento Lahden tiedepäivässä 25.11.2015.

Grönroos, V. (toim.) 2018. Unelmien kylässä. Ylen ykkönen 30.1.2018.

7.4.4 Muut lähteet

Julkaisemattomista lähteistä, kuten esitteistä, merkitään seuraavat tiedot:

- tekijä
- vuosi (jos on tiedossa)
- nimi tai otsikko
- työn laatu
- säilytyspaikka (jos on tiedossa).

Lahden seutu – Lahti Region Oy 2020. Lahden seutu. Esite.

Myös **kuvista** on merkittävät lähteet. WWW-sivulta peräisin olevasta kuvasta merkitään seuraavat tiedot:

- tekijä
- vuosi (jos ei ole tiedossa, vuotta ei merkitä)
- kuvan nimi
- viittausajankohta
- saatavuus.

Nagy, R. R. 2015. Datamancer's Steampunk Laptop. Viitattu 10.2.2020. Saatavissa <http://www.datamancer.net/steampunklaptop/steampunklaptop.htm>

Kuvalähteet merkitään samaan lähdeluetteloon muiden lähteiden kanssa.

Lähteet

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014. Tutkimuksen avoimuudella yllättäviä löytöjä ja luovaa oivaltamista. Avoimen tieteen ja tutkimuksen tiekartta 2014–2017. Viitattu 23.5.2016.

Saatavissa

<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2014/liitteet/okm20.pdf?lang=fi>

Tekijänoikeuslaki 404/61.

Saatavissa

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1961/19610404?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=Tekij%C3%A4noikeuslaki%20>

Theseus 2016. Ohje opinnäytetyön tallentamiseen. Viitattu 23.5.2016. Saatavissa

<http://submissions.theseus.fi/ohje2.htm>

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö. Viitattu 23.5.2016.

Saatavissa <http://www.tenk.fi/fi/htk-ohje/hyva-tieteellinenkaytanto>

Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 1129/2014. Saatavissa

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141129?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=Valtioneuvoston%20asetus%20ammattikorkeakouluista%20>

Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto 2016. Tutkittavien informointi. Viitattu 23.5.2016.

Saatavissa <http://www.fsd.uta.fi/aineistonhallinta/fi/tutkittavieninformointi.html>

Ammattikorkeakoulun opinnäytetyön arviointikriteerit

Arvioinnin kohde	Kiitettävä 5	Erittäin hyvä 4	Hyvä 3	Tyydyttävä 2	Välttävä 1	Hylätty 0
Aiheen valinta ja tavoitteet	<p>Opiskelija osaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - valita alalle ajankohtaisen, innovatiivisen ja vaativan aiheen - perustella ja rajata aiheen loogisesti ja selkeästi aiempaan tietoon tai alan kehitystarpeisiin pohjautuen - asettaa selkeitä ja loogisia tavoitteita. 	<p>Opiskelija osaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - valita alalle ajankohtaisen aiheen - perustella ja rajata aiheen loogisesti ja selkeästi ottaen huomioon aiemman tiedon tai alan kehittämistarpeet - asettaa selkeitä ja loogisia tavoitteita. 	<p>Opiskelija osaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - valita alalle hyvin sopivan aiheen - perustella ja rajata aiheen loogisesti ja selkeästi - asettaa selkeitä tavoitteita. 	<p>Opiskelija osaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - valita alaan liittyvän aiheen - perustella ja rajata aihetta - asettaa aiheeseen sopivia tavoitteita. 	<p>Opiskelija osaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - valita alaan liittyvän aiheen - rajata aihetta - kuvata tavoitteita. 	<p>Opiskelija ei ole saavuttanut hyväksytyn arvosanan osaamistavoitteita.</p>
Tietoperusta ja lähteiden käyttö	<p>Opiskelija osaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - laatia opinnäytetyön aiheeseen ja tavoitteisiin sekä käytettyihin menetelmiin nähden monipuolisen, laaja-alaisen ja ajankohtaisen 	<p>Opiskelija osaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - laatia opinnäytetyöhön monipuolisen ja ajankohtaisen tietoperustan, jolla osoittaa perehtyneisyyttä aiheeseen 	<p>Opiskelija osaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - laatia opinnäytetyöhön tarkoituksenmukaisen tietoperustan, jolla osoittaa perehtymistä aiheeseen - hakea, käyttää ja soveltaa 	<p>Opiskelija osaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - laatia opinnäytetyöhön tietoperustan - hakea, käyttää ja yhdistää aiheeseen liittyviä tietolähteitä 	<p>Opiskelija osaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - laatia opinnäytetyöhön tietoperustan - hakea ja käyttää tietolähteitä 	<p>Opiskelija ei ole saavuttanut hyväksytyn arvosanan osaamistavoitteita.</p>

	<p>tietoperustan, jolla osoittaa perehtyneisyyttä aiheeseen</p> <ul style="list-style-type: none"> - hakea, käyttää ja soveltaa kriittisesti ja monipuolisesti aiheeseen liittyviä kansallisia ja kansainvälisiä tutkimuksia sekä muita asiantuntijatietoon perustuvia tietolähteitä - käyttää ja yhdistää käsitteitä kattavasti ja johdonmukaisesti tuoden esiin käsitteiden väliset yhteydet. 	<ul style="list-style-type: none"> - hakea, käyttää ja soveltaa aiheeseen liittyviä kansallisia ja kansainvälisiä tutkimuksia sekä muita asiantuntijatietoon perustuvia tietolähteitä - käyttää ja yhdistää käsitteitä johdonmukaisesti tuoden selkeästi esiin käsitteiden väliset yhteydet. 	<p>aiheeseen liittyviä tutkimuksia ja muita asiantuntijatietoon perustuvia tietolähteitä</p> <ul style="list-style-type: none"> - käyttää käsitteitä johdonmukaisesti tuoden esiin käsitteiden välisiä yhteyksiä. 	<ul style="list-style-type: none"> - käyttää aiheen kannalta keskeisiä käsitteitä. 	<ul style="list-style-type: none"> - käyttää aiheeseen liittyviä käsitteitä. 	
Toteutus ja menetelmät	<p>Opiskelija osaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - käyttää opinnäytetyön tavoitteen sopivaa menetelmää ja perustella valintansa kirjallisuuden tai muiden oman alansa tietolähteiden perusteella 	<p>Opiskelija osaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - käyttää opinnäytetyön tavoitteen sopivaa menetelmää ja perustella valintansa kirjallisuuden tai muiden oman alansa tietolähteiden perusteella 	<p>Opiskelija osaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - käyttää valitsemaansa menetelmää ja perustella valintansa - kerätä tai tuottaa opinnäytetyön tavoitteen sopivan aineiston 	<p>Opiskelija osaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - kuvata valitsemaansa menetelmän - kerätä tai tuottaa aineiston - analysoida aineiston 	<p>Opiskelija osaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - kuvata valitsemaansa menetelmän - kerätä tai tuottaa aineistoa - analysoida aineistoa. 	<p>Opiskelija ei ole saavuttanut hyväksytyin arvosanan osaamistavoitteita.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - perustellusti kerätä tai tuottaa opinnäytetyön tavoitteeseen nähden kattavan aineiston - analysoida aineiston perustellusti ja monipuolisesti - arvioida aineiston, analyysin ja tulosten luotettavuutta perustellen ja kriittisesti. 	<ul style="list-style-type: none"> - perustellusti kerätä tai tuottaa opinnäytetyön tavoitteeseen nähden kattavan aineiston - analysoida aineiston perustellusti ja monipuolisesti - arvioida aineiston, analyysin ja tulosten luotettavuutta perustellusti. 	<ul style="list-style-type: none"> - analysoida aineiston perustellen - arvioida aineiston, analyysin ja tulosten luotettavuutta. 	<ul style="list-style-type: none"> - tunnistaa luotettavuuteen liittyviä tekijöitä. 		
Tulokset, johtopäätökset ja niiden esittäminen	<p>Opiskelija osaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - esittää tulokset ja johtopäätökset perustellusti ja havainnollisesti - yhdistää tulokset ja johtopäätökset perustellusti ja loogisesti opinnäytetyön teoreettiseen tietoperustaan ja tavoitteisiin - tehdä opinnäytetyön, jonka 	<p>Opiskelija osaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - esittää tulokset ja johtopäätökset perustellusti ja havainnollisesti - yhdistää tulokset ja johtopäätökset opinnäytetyön teoreettiseen tietoperustaan ja tavoitteisiin - tehdä opinnäytetyön, jonka tuloksia voidaan 	<p>Opiskelija osaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - esittää tulokset ja johtopäätökset perustellusti - yhdistää tulokset ja johtopäätökset opinnäytetyön tavoitteisiin - tehdä opinnäytetyön, jonka tulokset liittyvät työelämään - esittää kehittämis- ja/tai 	<p>Opiskelija osaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - esittää tulokset ja johtopäätökset - yhdistää opinnäytetyön tuloksia tavoitteisiin. 	<p>Opiskelija osaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - esittää tuloksia ja johtopäätöksiä. 	<p>Opiskelija ei ole saavuttanut hyväksytyn arvosanan osaamistavoitteita.</p>

	<p>tulokset hyödyn- tävät työelämää</p> <ul style="list-style-type: none"> - esittää perustel- len alaa hyödyttä- viä kehittämis- ja/tai jatkotutki- musehdotuksia. 	<p>hyödyntää työelä- mässä</p> <ul style="list-style-type: none"> - esittää alaa hyö- dyttäviä kehittä- mis- ja/tai jatko- tutkimusehdotuk- sia. 	<p>jatkotutkimuseh- dotuksia.</p>			
<p>Asiantuntijuus ja opinnäyte- työprosessi</p>	<p>Opiskelija osaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - arvioida opinnäy- tetyöprosessia perustellusti ja monipuolisesti - perustellusti ottaa huomioon eettiset näkökohdat opin- näytetyöproses- sin eri vaiheissa - työskennellä ta- voitteellisesti, suunnitelmalli- sesti ja itsenäi- sesti - toimia sujuvasti ja rakentavasti opin- näytetyöproses- siin osallistuvien kanssa sekä tie- dottaa opinnäyte- työn edistymi- sestä. 	<p>Opiskelija osaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - arvioida opinnäy- teprosessia pe- rustellusti - perustellusti ottaa huomioon eettiset näkökohdat opin- näytetyöproses- sin eri vaiheissa - työskennellä ta- voitteellisesti ja it- senäisesti - toimia sujuvasti ja rakentavasti opin- näytetyöproses- siin osallistuvien kanssa sekä tie- dottaa opinnäyte- työn edistymi- sestä. 	<p>Opiskelija osaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - arvioida opinnäy- tetyöprosessia - ottaa huomioon eettiset näkökoh- dat opinnäytetyö- prosessin eri vai- heissa - työskennellä ta- voitteellisesti ja melko itsenäisesti - toimia sujuvasti opinnäytetyöpro- sessiin osallistu- vien kanssa. 	<p>Opiskelija osaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - tuoda esiin näke- myksiä opinnäy- tetyöprosessista - tunnistaa opin- näytetyöproses- siin liittyviä eetti- siä näkökohtia - työskennellä oh- jatusti kohti ta- voitteita - toimia opinnäyte- työprosessiin osallistuvien kanssa. 	<p>Opiskelija osaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - tuoda esiin näke- myksiä opinnäy- tetyöprosessista - työskennellä oh- jatusti - toimia opinnäyte- työprosessiin osallistuvien kanssa. 	<p>Opiskelija ei ole saavuttanut hyväksytyn arvosanan osaamistavoit- teita.</p>

<p>Raportointi ja kieliasu</p>	<p>Opiskelija osaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - kirjoittaa opinnäytetyöraportin, jonka rakenne on johdonmukainen ja tasapainoinen - kirjoittaa asiatyylisiä ja kieliasul-taan virheetöntä tekstiä - tutkimuksellisen kirjoittamisen käytänteet hyvin - merkitä lähteet ja viitteet virheettömästi sekä viitata lähteisiin monipuolisesti - noudattaa amk:n opinnäytetyöra-portin ulkoasuoh-jeita. Mikäli rapor-tissa on kuvia, kuvioita tai taulu-koita, ne ovat tar-koituksenmukai-sia, viimeisteltyjä ja informatiivisia ja niitä avataan tekstissä. 	<p>Opiskelija osaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - kirjoittaa opinnäytetyöraportin, jonka rakenne on johdonmukainen - kirjoittaa asiatyylisiä ja kieliasul-taan lähes virhee-töntä tekstiä - tutkimuksellisen kirjoittamisen käytänteet hyvin - merkitä lähteet ja viitteet lähes virheettömästi sekä viitata lähteisiin monipuolisesti - noudattaa amk:n opinnäytetyöra-portin ulkoasuoh-jeita. Mikäli rapor-tissa on kuvia, kuvioita tai taulu-koita, ne ovat tar-koituksenmukai-sia ja informatiivi-sia ja niitä ava-taan tekstissä. 	<p>Opiskelija osaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - kirjoittaa opinnäytetyöraportin, jonka rakenne on melko johdonmu-kainen - kirjoittaa asiatyyliltään ja kieliasul-taan melko virheetöntä tekstiä - tutkimuksellisen kirjoittamisen käytänteitä - merkitä lähteet ja viitteet lähes virheettömästi - noudattaa amk:n opinnäytetyöra-portin ulkoasuoh-jeita. Mikäli rapor-tissa on kuvia, kuvioita tai taulu-koita, ne ovat sel-keitä, niihin viita-taan ja niitä ava-taan tekstissä. 	<p>Opiskelija osaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - kirjoittaa opinnäytetyöraportin, jonka rakenne on melko johdonmu-kainen - kirjoittaa melko asiatyylisiä teks-tiä, mutta kieli-asussa on vir-heitä - merkitä lähteet ja viitteet, mutta niissä on jonkin verran puutteita - noudattaa melko hyvin amk:n opin-näytetyöraportin ulkoasuohjeita. Mikäli raportissa on kuvia, kuvioita tai taulukoita, niihin viitataan tekstissä. 	<p>Opiskelija osaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - kirjoittaa opinnäytetyöraportin - kirjoittaa tekstiä, mutta sen tyyli on horjuvaa ja kieli-asussa on runsaasti virheitä - merkitä lähteet ja viitteet, mutta niissä on puutteita - noudattaa osittain amk:n opinnäyte-työraportin ulko-asuohjeita. 	<p>Opiskelija ei ole saavuttanut hyväksytyn arvosanan osaamistavoit-teita.</p>
---------------------------------------	---	---	---	---	--	--

Liite 2. Opinnäytetyötoimijoiden vastuut ja velvollisuudet

Opiskelija

- perehtyy ammattikorkeakoulun opinnäytetyön ohjeeseen ja koulutusalaakohtaisiin ohjeisiin
- valitsee ja hyväksyttää opinnäytetyön aiheen
- laatii yhteistyösopimuksen
- selvittää opinnäytetyöhön mahdollisesti liittyvät tutkimuslupa- ja tietosuoja-asiat
- hyödyntää ohjausta ja palautetta
- pitää säännöllisesti yhteyttä ohjaajaan ja yhteistyökumppaniin
- osallistuu seminaareihin koulutusalan käytännön ja aikataulun mukaisesti
- neuvottelee mahdollisista muutoksista opinnäytetyön ohjaajien kanssa
- toteuttaa ja dokumentoi opinnäytetyön LAB-ammattikorkeakoulun raportointiohjeiden mukaisesti
- selvittää kuinka toimia, mikäli opinnäytetyö sisältää luottamuksellista materiaalia
- kirjoittaa kypsyysnäytteen
- lähettää opinnäytetyönsä Turnitin-tarkastukseen
- tallentaa opinnäytetyön Theseukseen
- tekee itsearvioinnin ja antaa palautteen opinnäytetyöprosessista.

Opinnäytetyön ohjaaja

- on perehtynyt ammattikorkeakoulun opinnäytetyön ohjeeseen ja opinnäytetyötä ohjaaviin periaatteisiin sekä koulutusalaakohtaisiin ohjeisiin
- varmistaa, että opinnäytetyön aihe ja tavoitteet vastaavat opinnäytetyölle asetettuja kriteereitä
- hyväksyy opinnäytetyösuunnitelman ja valmiin opinnäytetyön
- sitoutuu opinnäytetyön ohjaukseen, auttaa ongelmakohtissa sekä ohjaa opinnäytetyöprosessin aikana eettisissä ratkaisuissa
- arvioi kypsyysnäytteen sisällön ja kieliasun
- arvioi opinnäytetyön
- tarkastaa Turnitin-analyysin
- tarkistaa, että opinnäytetyö on tallennettu Theseus-verkkokirjastoon ennen arvostuksen viemistä Peppiin

- kannustaa opiskelijaa julkaisemaan opinnäytetyöhön pohjautuvia tutkimusartikkeleja Open Access -julkaisuissa.

Yhteistyökumppani

- allekirjoittaa yhteistyösopimuksen
- osallistuu ohjaukseen sisällön asiantuntijana
- voi antaa kirjallisen palautteen opinnäytetyöstä.

Mahdollinen vertaisarvioija

- antaa palautteen opinnäytetyösuunnitelmasta tai opinnäytetyöstä.

Tekstin ja kielen ohjaaja

- toteuttaa opinnäytetyöraportin kirjoittamisen opetuksen
- ohjaa opiskelijaa opinnäytetyöraportin kirjoittamisessa (tekstipajat ja/tai henkilökohtainen ohjaus)
- antaa arvioinnin opinnäytetyöraportista

Toinen arvioija

- arvioi tarvittaessa valmiin opinnäytetyön